

הלכות שבנים פרק ד

א. מי שהיתה לו עליה למעלה מביתו שלחברו, ונפל כותל מכותלי הבית אין בעל העליה נותן לו ביציאותיו כלום, וכופה את בעל הבית לבנותו כשהיה; אבל אין בעל הבית כופה לבעל העליה לבנות כותל עליה שנפל. והתקרה שלבית, הרי היא שלבעל הבית; והמעזבה שעל התקרה, הרי היא שלבעל העליה.

ב. נפלו שתיקן, הבית והעליה הרי שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר. ואם נשתברו מקצת האבנים, רואין איזו ראויות להשתפר, אם אבני הבית, או אבני העליה; ודבר זה יודע מדרך הנפילה: אם נפל העליון על התחתון והרסו, או נשטם התחתון ונפל העליון ונהרס. ואם אינן יודעין כיצד נפל, חולקין האבנים השלמות והשבורות.

ג. אמר בעל העליה לבעל הבית לבנות הבית כדי שיבנה עליתי על גביו, והוא אינו רוצה הרי בעל העליה בונה את הבית כשהיה, ויושב ודר בתוכו עד שיתן לו את כל יציאותיו; ואחר כך יצא ויבנה עליתו, אם רצה. ואם אין אחד מהן יכול לבנות בעל העליה נוטל שליש הקרקע, ובעל הבית שני שלישים.

ד. רצה בעל הבית לבנות ביתו, בונה אותו כשהיה. ואם בא לשנות בכותלים אם חזק אותן והרבה ברחבן יתר ממה שהיו, שומעין לו; רצה למעט ברחבן או לפחת מחזקן, כגון שהיו אבנים ובקש להחזירן לבנים וכיוצא בזה אין שומעין לו.

ה. בא לשנות התקרה לקורות כבדין וחזקין, שומעין לו; פחות ממה שהיו, אין שומעין לו. הרבה בחלונות או שהוסיף בגבה הבית, אין שומעין לו; מעט בחלונות או שמעט בגבה הבית, שומעין לו.

ו. וכן בעל העליה בונה אותה, אם רצה, כשהיתה. ואם בא לשנות את הכותלים להרחיב ולחזק אין שומעין לו, מפני שהוא מכביד על כותלי התחתון; אבל למעט מהן, שומעין לו.

ז. וכן בקורות תקרת העליה אם שנה אותם לקלים ממה שהיו, שומעין לו; לכבדים מהן, אין שומעין לו. הרבה בחלונות או שמעט בגבה העליה, שומעין לו; אבל אם מעט בחלונות או שהרבה בגבהה, אין שומעין לו.

ח. גדלדלו קורות הבית, וירדו לאויר הבית אם הגיעו לתוך עשרה טפחים, סותר ובונה; ואם לא הגיעו, יכול בעל העליה לעכב עליו. ואפלו אמר לו בעל הבית הריני אשכר לך מקום כדי שתדור בו עד שאתקן התקרה אין שומעין לו, שהרי אומר לו אין מרצוני שאטרח ממקום למקום כדי שתתקן אתה את ביתך.

ט. התנו ביניהם על דבר זה אם נשאר בגבה הבית כל שיקח אדם חבלה בינונית על ראשו, ויפנס בה תחת קורות אלו שנעקמו אינו סותר; ואם אינו יכול להפנס בה, עד שיכף את ראשו סותר ומתקן ובונה. ואין בעל העליה יכול לעכב, שהרי התנו ביניהם תחלה.

י. בית הפד שהוא בנוי בעבי הקר, וגגת אחד על גביו, ונפחתו שמי בית הפד בארבעה טפחים או יתר הרי בעל הגגה יורד

וְזֹרַע לְמִטָּה, עַד שִׁיעָשָׂה זֶה לְבֵית בְּדוּ כִּיפִין, וַיִּתֵּקֶן הָעֲלִיּוֹן
קֶרֶקַע גָּנָתוֹ, וַיִּזְרַע כָּל גָּנָתוֹ.

יא. שְׁתֵּי גָנוֹת זֹו עַל גְּבִי זֹו, וַהֲיָרַק בְּנִתִּים בְּגִבָּה עֲבֵי הָאָרֶץ
שְׂבִינִיהֶם כָּל שֶׁהָעֲלִיּוֹן יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ וְלִטֹּל אוֹתוֹ מֵעִיקְרוֹ,
הָרִי הוּא שָׁלוֹ, וּבִלְבָד, שְׁלֹא יֵאָנֵס עֲצָמוֹ; וַהֲשָׂאָר, שְׁלֹתְחָתוֹן.
הָיָה מִגִּיעַ לְנוֹפוֹ, וְאֵינּוּ מִגִּיעַ לְעִיקְרוֹ לֹא יִטֹּל הָעֲלִיּוֹן; וְאִם
נָטַל, אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ. אָבֵל הָאֵילָן הָעוֹמֵד עַל הַמָּצָר אֶף
עַל פִּי שֶׁהוּא נוֹטֶה לְתוֹךְ שָׂדֶה אֶחָד מֵהֶן, הָרִי שְׂנִיָּהֶם חוֹלְקִין
בְּפִירוֹתָיו.

יב. שָׁטַף נָהָר זִיתָיו, וַשְּׁתָלֶם בְּתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ, וְאָמַר הֲלֹה
זִיתִי אֲנִי נוֹטֵל אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, מִשּׁוֹם יֵשׁוּב הָאָרֶץ; אֲלֹא יַעֲמִדוּ
בְּמִקְוָמָן. וְאִם עֶקְרָן הַנָּהָר בְּגוֹשִׁיָּהֶן כְּשֶׁשְּׁתָלָן יִחְלְקוּ הַפְּרוֹת
בְּעַל הַשָּׂדֶה עִם בְּעַל הַזִּיתִים, כָּל שָׁלוֹשׁ שָׁנִים; וְלֵאחֶר שָׁלוֹשׁ,
הַכֹּל לְבַעַל הַשָּׂדֶה. וְאִם לֹא נַעֲקְרוּ בְּגוֹשִׁיָּהֶן, הַכֹּל לְבַעַל הַקֶּרֶקַע
מִיָּד.

יג. כִּיּוֹצֵא בּוֹ הַמוֹכֵר זִיתָיו לְעַצִּים אִם פָּסַק עֲמוֹ לִקְץ מִיָּד כָּל
הַפְּרוֹת שִׁיעָשׂוּ, הָרִי הֵן לְבַעַל הַקֶּרֶקַע; וְאִם הִתְנַה עֲמוֹ שִׁיקֵץ
כָּל זָמָן שִׁירָצָה הָרִי כָּל הַפְּרוֹת שִׁיּוֹצִיאוּ, לְבַעַל הָעַצִּים. מָכַר
סֶתֶם אִם עָשׂוּ פָחוֹת מִרְבִּיעִית לְסָאָה חוּץ מִן הַהוֹצָאָה, הָרִי אֵלּוֹ
שְׁלִבְעַל הַזִּיתִים; עָשׂוּ רְבִיעִית לְסָאָה חוּץ מִן הַהוֹצָאָה, הָרִי אֵלּוֹ
יִחְלְקוּ.

הַלְבוֹת שְׁבָנִים פָּרַק ה

א. חָצַר הַשְּׁתַּפִּין כָּל אֶחָד מֵהֶן כּוֹפֶה אֶת חֲבֵרוֹ לַעֲשׂוֹת לָהּ בֵּית
שֶׁעַר וְדֹלֶת, וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁחָצַר צְרִיכָה לָהֶם צֶרֶךְ גָּדוֹל, אוֹ
דְּבָרִים שֶׁנֶּהְגוּ בְּנֵי הַמְּדִינָה לַעֲשׂוֹתָם. אָבֵל שָׂאָר הַדְּבָרִים, כְּגוֹן
צִיּוֹר וְכִיּוֹר וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן אֵינּוּ כּוֹפֶהוּ. עָשָׂה אֶחָד מֵהֶן מַעֲצָמוֹ אִם
יִגְלֶה הַשָּׁנִי דַּעְתּוֹ שֶׁנּוֹחַ לוֹ בָּמָה שֶׁעָשָׂה חֲבֵרוֹ, מְגַלְגָּלִין עָלָיו אֶת
הַכֹּל וְנוֹתֵן חֵלְקוֹ בַּהוֹצָאָה.

ב. מִי שִׁישׁ לוֹ בֵּית בְּחָצֵר אַחֶרֶת בְּנֵי חָצֵר מְשַׁעֲבָדִין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת
עִמָּהֶם דֹּלֶת וְנִגָּר וּמִנְעוּל, אָבֵל בְּשָׂאָר הַדְּבָרִים אֵין מְשַׁעֲבָדִין
אוֹתוֹ; וְאִם הָיָה שָׂרוּי עִמָּהֶם בְּאוֹתָהּ חָצֵר, מְשַׁעֲבָדִין אוֹתוֹ עַל
הַכֹּל.

ג. אֶחָד מִן הַשְּׁתַּפִּין בְּחָצֵר שֶׁבִקֵּשׁ לְהַעֲמִיד בָּהּ בְּהֶמָּה אוֹ רִחִים,
אוֹ לְגַדֵּל בָּהּ תְּרֻנְגוּלִין חֲבֵרוֹ מַעֲכָב עָלָיו. וְכֵן שָׂאָר הַדְּבָרִים
שֶׁאֵין דֶּרֶךְ אֲנָשִׁי הַמָּקוֹם לַעֲשׂוֹתָן בְּחִצְרוֹתֵיהֶן, בְּכָלֵן הַשְּׁתַּפִּין
מַעֲכָבִין זֶה עַל זֶה חוּץ מִן הַכְּבִיסָה, לְפִי שֶׁאֵין דֶּרֶךְן שְׁלִבְנוֹת
יִשְׂרָאֵל לְהַתְּבֹזֹות עַל גִּב הַנָּהָר.

ד. אֶחָד חָצֵר הַשְּׁתַּפִּין, וְאֶחָד מְבוֹי שֶׁאֵינּוּ מְפֹלֵשׁ כָּל בְּנֵי הַמְּבוֹי
מַעֲכָבִין זֶה עַל זֶה שְׁלֹא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בַּמְּבוֹי, אֲלֹא בַּדְּבָרִים שֶׁדֶּרֶךְ
בְּנֵי הַמְּדִינָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בַּמְּבוֹאוֹת.

ה. אֶחָד מִן הַשְּׁתַּפִּין בְּחָצֵר שֶׁהַעֲמִיד בְּהֶמָּה אוֹ רִחִים וְכִיּוֹצֵא
בָּהֶן בְּחָצֵר, וְלֹא מִחָה בּוֹ שְׁתַּפּוּ הָרִי זֶה מַעֲכָב עָלָיו, כָּל זָמָן
שִׁירָצָה. וְאִם הַעֲמִיד בַּפְּנֵי בְּהֶמָּה זֹו וְכִיּוֹצֵא בָּהּ מִחָצָה גְּבוּהָה

עָשָׂה טַפְחִים, הַחֲזִיק: שֶׁהַשְׁתַּפֵּין מִקְפִּידִין עַל הַמַּחֲצָה;
וְהוֹאִיל וְהִנִּיחוֹ, מָחַל.

ו. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בַּחֲצֵר הַשְׁתַּפֵּין. אָבֵל בַּחֲצֵר חֲבֵרוֹ אִפְלוֹ
הַעֲמִיד בְּהִמָּתּוֹ וַעֲשֵׂה לָּהּ מַחֲצָה, לֹא הַחֲזִיק: שֶׁהַדָּבָר יָדוּעַ
שָׁאִין זֶה אֵלָּא דֶּרֶךְ שְׁאֵלָה. וְהוּא הָדִין לְכָל מַעֲמִיד תָּנוּר וְכִירִים
וּמַגְדֵּל תְּרַנְגוּלִין וְכִיּוּצָא בָּהֶן שָׂאֵם תֹּאמַר הַחֲזִיק, אֵין לָךְ אָדָם
שֶׁמִּשְׁאִיל מָקוֹם לְחֲבֵרוֹ.

ז. אֶחָד מִן הַשְׁתַּפֵּין שֶׁבִקֵּשׁ לִפְתַּח לוֹ חֲלוֹן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ לְחַצֵּר
חֲבֵרוֹ מַעֲכָב עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ מִמֶּנּוּ; וְאִם פֶּתַח, יִסְתֵּם.
וְכֵן לֹא יִפְתָּחוּ הַשְׁתַּפֵּין בַּחֲצָרִין פֶּתַח בֵּית כְּנָגֵד פֶּתַח בֵּית, אוֹ
חֲלוֹן כְּנָגֵד חֲלוֹן; אָבֵל פּוֹתַח אָדָם לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים פֶּתַח כְּנָגֵד
פֶּתַח וְחֲלוֹן כְּנָגֵד חֲלוֹן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ הֲרִינִי כְּאֶחָד מִבְּנֵי
רִשּׁוֹת הָרַבִּים שְׂרוּאִין אוֹתָךְ.

ח. אִף עַל פִּי כֵן לֹא יִפְתַּח אָדָם חֲנוּת כְּנָגֵד פֶּתַח חֲצֵר חֲבֵרוֹ,
שֶׁזֶה הַזֵּק קְבוּעַ תָּמִיד: שֶׁהָרִי בְּנֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים עוֹבְרִים וְשׁוֹבִים;
זֶה יוֹשֵׁב בְּחֲנוּתוֹ כָּל הַיּוֹם, וּמִבֵּיט בִּפְתַּח חֲבֵרוֹ.

ט. אֶחָד מִן הַשְׁתַּפֵּין בַּחֲצֵר שֶׁלָּקַח בֵּית בַּחֲצֵר אַחֶרֶת, אֵינוֹ יָכוֹל
לִפְתַּח פֶּתָחוֹ לְחַצֵּר הַשְׁתַּפֵּין שְׁלוֹ. אִפְלוֹ בָּנָה עָלֶיהָ עַל גֵּג בֵּיתוֹ
לֹא יַעֲשֵׂה לָּהּ פֶּתַח לְתוֹךְ הַחֲצֵר, לְפִי שֶׁמֶרְבֵּה עָלֶיהֶן אֶת הַדֶּרֶךְ:
שֶׁהָרִי הִיָּה לָזֶה שֹׁכֵן אֶחָד, וְנַעֲשׂוּ לוֹ שְׂכָנִים הָרַבִּה. אָבֵל פּוֹתַח
הוּא פֶּתַח הָעֲלִיָּה לְתוֹךְ בֵּיתוֹ; וְאִם רָצָה לְחַלֵּק חֲדָרוֹ לְשָׁנִים,
חוֹלֵק.

י. מִכָּאֵן אֵתָּה לָמַד שֶׁאֶחָד מִן הַשְׁתַּפֵּין שֶׁהִבִּיא אֶצְלוֹ לְבֵיתוֹ
אֲנָשֵׁי בֵּית אַחֵר יֵשׁ לְחֲבֵרוֹ לַעֲכָב עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁמֶרְבֵּה עָלָיו אֶת
הַדֶּרֶךְ. וְכֵן הַשּׁוֹכֵר בֵּיתוֹ לְבַעַל בֵּית אַחֵר, וְהִבִּיא עִמּוֹ קְרוֹבִיו
וּמִידְעָיו לְשֹׁכֵן עִמּוֹ כְּאֶחָד בְּבֵית זֶה הָרִי הַמִּשְׁכִּיר מַעֲכָב עָלָיו.

יא. הִיָּה פֶתַח שֶׁלְּאֶחָד מִן הַשְׁתַּפֵּין קָטָן, אֵינוֹ יָכוֹל לְהִרְחִיבוֹ
שֶׁהָרִי שִׁתְּפוּ אוֹמֵר לוֹ בִּפְתַּח קָטָן אֲנִי יָכוֹל לְהַסְתֵּר מִמֶּךָּ בְּשַׁעַת
תְּשֻׁמִּישִׁי, וְאֵינִי יָכוֹל לְהַסְתֵּר מִמֶּךָּ בִּפְתַּח גָּדוֹל. וְכֵן אִם הִיָּה
הַפֶּתַח גָּדוֹל, לֹא יַעֲשֻׁנוּ שָׁנִים שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ בִּפְתַּח אֶחָד אֲנִי
יָכוֹל לְהַסְתֵּר, בְּשָׁנִים אֵינִי יָכוֹל.

יב. אָבֵל מִי שֵׁישׁ לוֹ פֶתַח קָטָן לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וְרָצָה לְהִרְחִיבוֹ,
אוֹ הִיָּה רָחֵב, וְרָצָה לַעֲשׂוֹתוֹ שָׁנִים אֵין חֲבֵרוֹ שֶׁכְּנָגְדּוֹ מַעֲכָב
עָלָיו; וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּנֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים, שֶׁאֵינָן יְכוּלִין לַעֲכָב
עָלָיו.

יג. כּוֹפֵין בְּנֵי מְבוֹי זֶה אֶת זֶה לַעֲשׂוֹת לָהֶן לְחִי וְקוֹרָה לְמְבוֹי.
וּמִי שֵׁישׁ לוֹ פֶתַח בְּמְבוֹי אֵין בְּנֵי מְבוֹי כּוֹפֵין אוֹתוֹ לַעֲשׂוֹת דָּלֶת
לְמְבוֹי, שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר רְצוֹנִי שֶׁאֶפְנֶס בַּחֲבִלְתִּי עַד פֶּתַחִי. וּמְבוֹי
הַמִּפְלָשׁ לְרִשּׁוֹת הָרַבִּים, וּבִקְשׁוּ בְּנֵי הַמְּבוֹי לְהַעֲמִיד לָהֶם
דָּלֶתוֹת בְּנֵי רִשּׁוֹת הָרַבִּים מַעֲכָבִין עָלֵיהֶם, שֶׁפְּעָמִים דּוֹחֲקִין
הָרַבִּים וְנִכְנָסִין בּוֹ.

יד. מִי שֶׁבִקֵּשׁ לִפְתַּח לוֹ פֶתַח בְּמְבוֹי שֶׁאֵינוֹ מִפְלָשׁ בְּנֵי מְבוֹי
מַעֲכָבִין עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁמֶרְבֵּה עָלֵיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ; וְאִם הִיָּה מְבוֹי
מִפְלָשׁ, פּוֹתַח כָּל פֶּתַח שִׁירְצָה לְכַתְּחָלָה.

טו. הִיָּה לוֹ פֶתַח סְתוּם בְּמְבוֹי שֶׁאֵינוֹ מִפְלָשׁ, הָרִי זֶה פּוֹתָחוֹ בְּכָל
עֵת שִׁירְצָה; וְאִם פָּרִץ אֶת פְּצִימָיו, בְּנֵי הַמְּבוֹי מַעֲכָבִין עָלָיו.

טז. וכן אחד מבני מבוי שבקש לסתם פתחו, ולהחזירו למבוי
אחר בני המבוי מעכבין עליו, שמא יבוא להן מס ומתמעט
מחלקן מן המס הקצוב על בני המבוי. לפיכך מקום שאין המס
קצוב על בני המבוי, הרי זה סותם פתחו בכל עת שירצה.

יז. חמש חצרות הפתוחות למבוי שאינו מפלש כלן משתמשות
עם החיצונה, והחיצונה משתמשת לעצמה. וכן השניה
משתמשת לעצמה, ומשתמשת עם החיצונה, ואינה משתמשת
עם השאר. נמצאת הפנימית משתמשת עם כלן, ומשתמשת
לעצמה.

יח. לפיכך אם בנה בעל השניה אצטבה כנגד פתחו, וסתמו
אין החיצונה יכולה לעכב עליו. אבל כל הפנימיות מעכבות
עליו, מפני שמרבה להן בארץ הדרך, שהרי מקיפין האצטבה.
וכן בעל השניה שפתח לחצרו פתח שני בינו ובין החיצונה
אין החיצונה מעכבת עליו, שאין לה להשתמש אלא מפתחה
ולחוץ; אבל אם פתח פתח השני בינו ובין השלישית הפנימיות
מעכבות עליו, שאין לו להשתמש במבוי אלא מפתח חצרו
הראשון ולחוץ. וכן הדין בכלן.

הלכות שבנים פרק ו

א. כופין בני העיר זה את זה לעשות חומה דלתים ובריח לעיר,
ולבנות להן בית הכנסת, ולקנות ספר תורה נביאים וכתובים
כדי שיקרא בהן כל מי שירצה לקרות מן הצבור.

ב. מי שלקח עיר בארץ ישראל, כופין אותו בית דין לקח לו
דרך מארבע רוחותיה משום ישוב ארץ ישראל. וכופין בני
בקעה זה את זה לעשות ביניהם חריץ וכן חריץ.

ג. מי שיש לו חצר בעיר אחרת, בני העיר משעבדין אותו
לחפור עמיהם בורות שיחין ומערות ואמת המים; אבל בשאר
כל הדברים, אין משעבדין אותו. ואם היה שרוי עמיהם באותה
העיר, משעבדין אותו על הכל.

ד. כשהן גובין מאנשי העיר לבנות החומה, גובין לפי קריבת
הבתים מן החומה: כל הסמוך לחומה, נותן יתר. וכל הדר
בעיר שנים עשר חדש, או שקנה בה בית דירה נותן עם בני
העיר בכל הדברים שצריכין לתקון החומה והדלתות ושכר
הפרשין השומרין את המדינה, וכל פיוצא באלו מדברים
ששומרין את העיר.

ה. כל הדברים שצריכין לשמירת העיר לוקחין מכל אנשי
העיר, ואפלו מן היתומים: חוץ מתלמידי חכמים, לפי שאין
תלמידי החכמים צריכין שמירה התורה שומרתן. אבל לתקון
הדרכים והרחובות, אפלו מן החכמים. ואם כל העם יוצאין
ומתקנין בעצמן לא יצאו תלמידי חכמים עמהן, שאין דרך
תלמידי חכמים להזדלזל בפני עמי הארץ.

ו. היו חופרין נהר להביא בו מים למדינה גובין אף מן היתומים,
שזו זכות להם כדי שישקו ממנו שדותיהם וכרמיהם; לפיכך
אם ארע להם דבר, ולא באו המים, הואיל ולא נהנו היתומים,
מתזירין להם כל מה שגלקח מהן. וכן כל פיוצא בזה.

ז. כּוֹפִין בְּנֵי מְבוֹי זֶה אֶת זֶה שְׁלֹא לְהוֹשִׁיב בִּינִיהֶן לֹא חֵיט, וְלֹא בְּרִסִּי, וְלֹא אֶחָד מִבְּעָלֵי אֲמָנוּת. הִיָּה שֵׁם בְּמְבוֹי אֶחָד מִבְּנֵי הַמְּבוֹי אֲמָן, וְלֹא מִחוּ בּוֹ, אוֹ שֶׁהִיתָה שֵׁם מֶרְחֵץ אוֹ חֲנוּת אוֹ רַחִים, וּבָא חֲבֵרוֹ וַעֲשֶׂה מֶרְחֵץ אַחֲרֵת בְּצִדוֹ אוֹ טַחוֹן אַחֲרֵת אֵינוֹ יָכוֹל לְמַנְעוֹ מִפְּנֵי וְלוֹמַר לוֹ אַתָּה פּוֹסֵק חַיִּי. וְאִפְלוּ הָיָה מִבְּנֵי מְבוֹי אַחֵר אֵינָן יְכוּלִין לְמַנְעוֹ, שֶׁהָרִי יֵשׁ בִּינֵיהֶם אוֹתָהּ אֲמָנוּת.

ח. אֲבָל גַּר מִמְּדִינָה אַחֲרֵת שָׁבָא לַעֲשׂוֹת חֲנוּת בְּצִד חֲנוּתוֹ שְׁלֹזָה, אוֹ מֶרְחֵץ בְּצִד מֶרְחֵץ שְׁלֹזָה יֵשׁ לָהֶן לְמַנְעוֹ. וְאִם הָיָה נוֹתֵן עִמָּהֶם מִנֵּת הַמֶּלֶךְ, אֵינוֹ יָכוֹל לְמַנְעוֹ.

ט. רוֹכְלִין הַמַּחְזִירִין בְּעִירוֹת, אֵין בְּנֵי הָעִירוֹת יְכוּלִין לַעֲכָבָן, שֶׁתִּקְנֶת עֲזָרָא הִיא שְׂיָהּוֹ מַחְזִירִין, כְּדִי שְׂיָהּוֹ הַבְּשָׂמִים מְצוּיִין לְבָנוֹת יִשְׂרָאֵל. אֲבָל אֵינָן קוֹבְעִין מְקוֹם וְיוֹשְׁבֵין בּוֹ, אֲלֹא מִדַּעַת בְּנֵי הָעִיר; וְאִם תִּלְמִיד חֲכָמִים הוּא, קוֹבֵעַ בְּכָל מְקוֹם שִׁירְצָה.

י. הַסּוֹחֲרִים שֶׁמִּבֵּיאִין סְחוּרָתָם לְמַכֵּר בְּתוֹךְ הָעִירוֹת, בְּנֵי הָעִיר מַעֲכָבִין עֲלֵיהֶם. וְאִם מְכָרוּ בְּיוֹם הַשּׁוּק בְּלִבָּד, אֵין מוֹנְעִין אוֹתָם; וְהוּא, שִׁימְכָרוּ בַּשּׁוּק; אֲבָל לֹא יַחְזְרוּ עַל הַפִּתְחִים, אִפְלוּ בְּיוֹם הַשּׁוּק. וְאִם יֵשׁ לָהֶן מַלְוָה בְּעִיר מוֹכְרִין כְּדִי פֶרֶנְסָתָם, אִפְלוּ בְּלֹא יוֹם הַשּׁוּק, עַד שִׁיפְרְעוּ אֶת חוּבָן, וְיִלְכוּ לָהֶן.

יא. אֶחָד מִבְּנֵי מְבוֹי שְׂאֵינוֹ מִפְּלֵשׁ שֶׁבֶקֶשׁ לַעֲשׂוֹת רוֹפֵא, אֲמָן, אוֹ גֶּרְדִּי, אוֹ מִלְּמַד תִּינוּקוֹת שְׁלִגוּיִים בְּנֵי מְבוֹי מַעֲכָבִין עָלָיו, מִפְּנֵי שֶׁמֶרְבָּה עֲלֵיהֶם הַנִּכְנָסִין וְהַיּוֹצֵאִין. וְכֵן מִי שֵׁישׁ לוֹ בֵּית בַּחֲצָר הַשְּׁתַּפִּין לֹא יִשְׁכִּירָנוּ לֹא לְרוֹפֵא, וְלֹא לְאֲמָן, וְלֹא לְגֶרְדִּי, וְלֹא לְסוֹפֵר יְהוּדִי שְׁכוּתָב הַשְּׁטָרוֹת, וְלֹא לְמִלְּמַד תִּינוּקוֹת שְׁלִגוּיִים.

יב. חֲנוּת שֶׁבַחֲצָר, יְכוּלִין הַשְּׁכָנִים לְמַחוּת בִּידוֹ וְלוֹמַר לוֹ, אֵין אָנוּ יְכוּלִין לִישֵׁן מִקּוֹל הַנִּכְנָסִים וְהַיּוֹצֵאִין, אֲלֹא עוֹשֶׂה מְלֹאכְתּוֹ בַּחֲנוּתוֹ וּמוֹכֵר בַּשּׁוּק. אֲבָל אֵינָן יְכוּלִין לְמַחוּת בִּידוֹ וְלוֹמַר לוֹ, אֵין אָנוּ יְכוּלִין לִישֵׁן מִקּוֹל הַפְּטִישׁ אוֹ מִקּוֹל הַרַחִים, שֶׁהָרִי הַחֲזִיק לַעֲשׂוֹת כֵּן.

יג. וְכֵן יֵשׁ לוֹ לְלַמֵּד תִּינוּקוֹת שְׁלִיִּישְׂרָאֵל תּוֹרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאֵין הַשְּׁתַּפִּין יְכוּלִין לְמַחוּת בִּידוֹ וְלוֹמַר לוֹ, אֵין אָנוּ יְכוּלִין לִישֵׁן מִקּוֹל הַתִּינוּקוֹת שְׁלִבֵּית רֶכֶן.

יד. מִי שֵׁישׁ לוֹ בּוֹר לְפָנִים מִבֵּיתוֹ שֶׁלֹּחֲבָרוּ נִכְנָס בַּשַּׁעַה שְׁדָּרָךְ בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִין, וְיוֹצֵא בַּשַּׁעַה שְׁדָּרָךְ בְּנֵי אָדָם יּוֹצֵאִין; וְאֵינוֹ מְכַנֵּס בְּהִמָּתוֹ וּמִשְׁקָה מִבּוֹרוֹ, אֲלֹא מִמְּלֹא וּמִשְׁקָה מִבַּחוּץ. וּשְׁנֵיהֶם עוֹשִׂין פּוֹתַחַת עַל הַבּוֹר בַּעַל הַבּוֹר, כְּדִי לְשַׁמֵּר אֶת מִימּוֹ, וּבַעַל חֲצָר, מִשּׁוֹם חֲשַׁד אֲשֶׁתּוֹ שֶׁלֹּא תִפְנֵס לְשֵׁם אֲלֹא מִדַּעַתּוֹ.

טו. מִי שֵׁישׁ לוֹ גֶּנֶז לְפָנִים מִגִּנְתּוֹ שֶׁלֹּחֲבָרוּ נִכְנָס בַּשַּׁעַה שְׁדָּרָךְ בְּנֵי אָדָם נִכְנָסִין, וְיוֹצֵא בַּשַּׁעַה שְׁדָּרָךְ בְּנֵי אָדָם יּוֹצֵאִין. וְאֵין מְכַנֵּס לְתוֹכָהּ תִּגְרִים, וְלֹא יִכְנָס מִתּוֹכָהּ לְשָׂדֶה אַחֲרֵת. וְהַחֲיָצוֹן זוֹרֵעַ אֶת הַדָּרָךְ.

טז. הַחֲזִירוּ אֶת הַדָּרָךְ מִן הַצִּד מִדַּעַת שְׁנֵיהֶם הָרִי זֶה נִכְנָס בַּשַּׁעַה שֶׁהוּא רוֹצֵה, וְיוֹצֵא בַּשַּׁעַה שֶׁהוּא רוֹצֵה; וּמְכַנֵּס לְתוֹכָהּ תִּגְרִים, וְלֹא יִכְנָס מִתּוֹכָהּ לְשָׂדֶה אַחֲרֵת. וְכָל אֶחָד מֵהֶן יֵשׁ לוֹ לַעֲכָב עַל חֲבֵרוֹ בְּזָרִיעַת הַדָּרָךְ שֶׁנִּתְּנוּ מִן הַצִּד.